

Oponentský posudek na diplomovou práci Kataríny Patrášové Umelecká kritika Ramsisa Júnána, Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze.

Předložená diplomová práce se zabývá interpretací a analýzou hlavních témat teoretických děl egyptského výtvarníka a kritika Ramsise Júnána s ohledem na umělecko-historický kontext daný dobou a oblastí, ve které působil.

Diplomantka si v rámci definice cílů práce klade základní otázky, jak obecně vnímat moderní umění v oblasti Blízkého Východu a konkrétně v Egyptě ve vztahu k centru jeho vzniku, tedy k Evropě, a dále, zda existuje samostatná egyptská (šířeji arabská či blízkovýchodní) umělecká kritika a teorie umění. Odpověď pak hledá v již zmíněném Júnánově díle.

Obecně musím ocenit výběr tématu, tedy zejména fakt, že si diplomantka zvolila pro hledání odpovědi právě Ramsise Júnána, jenž byl skutečně jedním z mála egyptských kritiků a teoretiků umění, který se nespokojil jen s popisnou či dojmovou kritikou, ale byl schopen nahlédnout do principů tvorby, hledat její filozofickou podstatu. Na druhou stranu nutno upozornit, že Júnán se svým vztahem k surrealismu, který vnímal často více jako společensko-politický proud než jako proud umělecké moderny, se do značné míry vymykal z čistě egyptské umělecké scény a chápal umění spíše nadnárodně.

V Úvodu diplomantka velmi dobře zpracovala obecný rámec problematiky, popsala, do jaké míry bylo téma dosud zpracováno, a stanovila si metody práce. Pokud jde právě o tyto metody, autorka uvádí jako hlavní metodu filologickou. Samozřejmě vycházela z vlastních překladů originálních textů, ale zajímalo by mě, do jaké míry, případně jak konkrétně, využila filologický přístup v interpretaci těchto pramenů.

Při výběru textů k překladu byla diplomantka přirozeně odkázána na texty, které jsou obecně dostupné, a dále byla nucena provést užší výběr textů relevantních pro hlavní tezi práce. Tento výběr hodnotím kladně.

V rámci hlavní teoretické části práce lze najít několik poznámek spíše obecnějšího rázu, s nimiž lze částečně polemizovat. Například na s. 8 v samotném Úvodu hovoří o tom, že vznik moderního umění v oblasti Blízkého východu koreluje s postupným zánikem umění islámského a jeho přechodem do řemeslné tradice. Cituji: „Ide tu o zmenu paradigmy, jazyka umenia, ktorá bezpochyby nastala príchodom „západného“ umenia do priestoru Blízkeho Východu, približne v období 19.storočia. Jej znakom je zmena média tvorby (keramika, ilustrácia, či architektúra ustupujú v mene maľby a sochy), akceptácia existujúcich žánrov (portrét, krajinomalba – resp. figuratívne umenie nahrádza abstraktné, či prinajmenšom nefigurálne motívy islámskeho umenia) a najmä odklon od úžitkového aspektu umenia.“ Nad tímto tvrzením by bylo možno se zamyslet, protože impakt „západního“ umění nebyl tak masový, aby sám o sobě zapříčinil úpadek tradičního islámského umění. Přičítala bych to velkou měrou také změnám ekonomicko-politickým, ke kterým ve stejné době docházelo.

Diplomantka vycházela nejen z Júnánových textů samotných, ale zohlednila i reakce dalších egyptských kritiků na jeho teoretická pojednání, což považuji za velmi důležité právě

s ohledem na jistou Júnánovu výjimečnost v rámci egyptské umělecké scény. Autorka zde dochází k závěru, že na Júnána bylo v egyptském prostředí často odkazováno jako na kritika, ale postoj vůči němu byl negativní, pokud šlo o jeho vlastní uměleckou tvorbu. Bylo by zajímavé znát názor diplomantky na příčinu tohoto dvojího přístupu.

Výrazným přínosem této práce jsou překlady Júnánových umělecko-kritických textů. Diplomantka se zde musela vyrovnat s mnoha úskalími arabštiny jako takové a navíc ještě s náročností Júnánova stylu, nemluvě o způsobu jeho myšlení. Jako překladatelka musela najít míru, do níž ještě lze přeformulovat doslovný překlad do jazyka stylisticky, ale do jisté míry i obsahově přijatelného slovenského čtenáři. To se jí dařilo vynikajícím způsobem, aniž došlo k posunu ve významu původní myšlenky, což je u takto filosoficky laděných textů velmi náročné. V této souvislosti také oceňuji v poznámce uváděné výrazy z původního textu, pokud se jedná o slova, jejichž význam nemusí být vždy jednoznačný.

Po stránce logického členění je práce dobře organizována, v její formální podobě lze najít jen několik drobných nedostatků, mám na mysli občasné odsazení prvního řádku nového odstavce, přičemž v převažující části práce odstavce odsazovány nejsou, případně několik málo překlepů v textu. Autorka důsledně uvádí zdroje informací a citací. Kladně hodnotím přepisy arabských jmen a názvů, které se drží jednotného systému uvedeného v úvodu práce.

Závěrem možno uvést, že tato diplomová práce představuje obraz egyptské moderny skrze autentické texty jednoho z egyptských kritiků a teoretiků umění, který byl zároveň sám umělcem, a také skrze reakce, které jeho texty vyvolaly. Autorka práce si v první řadě dobře poradila s originálními texty, přistoupila k psaní práce s dostatečnou teoretickou přípravou, text zpracovala po obsahové i formální stránce dobře a došla k závěru, který do jisté míry předjímal, a se kterým lze jen souhlasit, že pro uměleckou scénu arabského světa stále trvá potřeba sestavit referenční rámec umělecké kritiky.

Posuzovaný text splňuje požadavky kladené na diplomovou práci. Doporučuji ji proto k obhajobě a hodnotím stupněm výborně.